

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. V. An Publicitas Criminis excuset à Peccato Detractionis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

multa mihi mala ostendit; quem & tu devita. Sic & instrui possunt fideles, ut sibi caveant ab uno aut pluribus occultis hæreticis, vel suspectam & perniciosam in fide aut moribus doctrinam tradentibus; uti Christus *Matth. 7.* monet attendendum à falsis Prophetis, qui extrinsecus apparent oves, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Quantitas autem damni, quod timeatur, prudenti judicio æstimanda est, an videlicet hic & nunc sufficiat aperiendo crimini.

52.
Si plus quam necessesse revelatur, contra charitatem delinquitur; immo & contra justitiam.

Dixi in conclusione quatenus hac manifestatio est necessaria ad damnum impediendum: alioquin enim constat fore contra charitatem, quæ requirit vitari incommodum proximi, quando convenienter potest. Immo & juxta Doctores communius tunc erit contra justitiam, sicut contra illam peccat occidens invaluorem, si eum stringendo ensem, aut leviter percutiendo satis repellere possit. In dubio, an malum altera viã possit averti, licebit uti modo securiori, & crimen patefacere: quia causa innocentis in dubio est magis favorabilis, seu est plus ei favendum. Idem est in dubio, an sit revelatio profutura: si enim constaret quod non, frustra fieret criminis revelatio.

53.
Objectiones.

Dices, non tenetur invaluus ex justitia fugere, etsi sic possit evadere vim invaluoris, quem proinde moderatè se defendendo occidens vel mutilans non facit contra justitiam: ergo licet aliter possit malum averti, non tamen etiam injustum erit id facere tali viã, scilicet aperiendo crimen. Admittunt Quidam tamen, quando criminolosus habet se per modum invaluoris mei aut proximi, rerumve ejus. Alias admittunt & ipsi fore contra justitiam; v. g. si revelo aliis crimen alterius, ut per ipsos emendetur, quem ego ipse emendare possum. Verum Resp. Neg. Conf. quia prior habet jus in tali loco manendi (saltem seu precipue si concussit justa honoris defensio fugam vetans) neque ob malitiam alterius tenetur ex justitia eum deturere, aut à jure isto recedere. Quare defendere illum & se ibi potest moderatè. In casu autem consequentis potest utrovis modo malum tollere, absque eo, quod cogatur discedere à jure suo sibi antecesserit ad invasionem competentis: quia non videtur magis ab aliquo jure suo discedere, quando se per declinationem fori defendit, quam si per exceptionem contra testes, pandendo eorum crimina occulta, si utrovis modo securè se eximere possit.

54.
Simulatio innocentis notione licite detegitur.

Corollaria.

DICO IV. Licitum est detegere simulationem ejus, qui falsis virtutibus famam comparavit, quando cedit in aliorum detrimentum, ad illud scilicet impediendum, alias nequaquam licet. Prima pars satis constat ex allegatis conclusionibus præcedentibus. Unde si quis verboritate vel astu comparaverit nomen periti advocati vel medici, si mihi certò constet contrarium, pote-

ro id aperire iis, qui alioquin passuri sunt damnum in bonis vel corpore. Similiter possum manifestare pauperes simulatos, qui ex sua simulatione convertunt ad se elemosinas cum detrimento illorum, qui verè pauperes sunt.

Secunda pars probatur: quia eadem videtur ratio de similibus hypocritis, quæ de occultis criminosis. Quod confirmatur: quia etsi fictè virtuosus non habeat jus, ut positivè judicetur esse probus, habet tamen jus, ut non judicetur esse improbus, aut non virtuosus, quam diu hoc exterius non patet, ac nemini nocet. Adeo ut Doctores passim contra *Adrianum* idcirco existimant esse non solum contra charitatem, sed etiam contra justitiam (quæ obligat non detegere, dum abest utilitas ad proprium vel proximorum bonum) detegere talem hypocritam, v. g. mulierculam verè pauperem, quæ simulat pietatem, ut obtineat elemosinas. Vide *Lessium c. 12. dub. 10.* ubi tamen oppositam *Adriani* sententiam probabilem censet.

Petes, an pro lucro consequendo liceat alienum crimen pandere, v. g. si aliquot milleni aurei promittantur? Resp. Neg. Nam ut lucrum etiam longè excedens faciam, non possum alienum auferre, aut damnum alteri inferre: hoc enim maximam in universo perturbationem gigneret, dum quisque spe amplioris lucri aliena raperet. Et sic mercator magis industrius posset ab aliis quælibet rapere ad suæ negotiationis lucrosam exercitium.

QUÆSTIO V.

An Publicitas Criminis excuset à Peccato Detractionis?

NOTA publicum, aliud esse jure tale, aliud factum. Illud dicitur, de quo constat per confessionem aut convictionem Rei, vel per sententiam subsecutam. Quando autem per probationes aut sententiam condemnatoriam solum constat seu declaratur esse de crimine suspectus, tunc hæc ipsa suspicio est jure publica. Publicum factum dicitur, de quo evidenter apud non paucos constat esse factum, sic ut prudentis arbitrio nullà possit tergiversatione celari. Huic accedit publica præsumptio, quando nempe non quidem de facto, sed de vehementibus seu sufficientibus indicis sic constat. Quod factum alii famolum vocant. Tunc autem censetur juxta *Molina Tr. 4. d. 31. n. 4.* res alicubi publica, adeoque fama in communitate amissa, quando ita limites secreti & occulti excedit, ut attentà qualitatè communitatis & hominum conditione moraliter sit prudentis arbitrio ulterius diffundenda. His notatis.

In primis publicitas juris tribuit juxta commu-

55.
Secus si simulatio nemini noceat.

56.
Probitas nuda lucrum non licet detegere crimen proximi.

57.
Quid publicum jure vel factum, quid de se famolum.

58.
Publicitas.

per sententiam ubi vult publicare licet.

communem sententiam facultatem ubique diffundendi notitiam criminis, quando de eo constat per sententiam publicam. Nam hæc facultas & infamia consequens est quasi pars pœnæ, ac delevit bono publico. Ideoque solent judicia publicè agi, sententiæque solemnissimè publicari ac executioni mandari. Quare ipsa etiam possent publicè ubique affigi, ac typis mandata ubivis distrahi, uti per judicem, sic & per alios.

59. Quid si publicum sit per confessionem vel probationem legitimam.

Quæ ratio cum non habeat locum in sola confessione vel probatione criminis, censet *Lugo d. 14. sect. 6. n. 72.* circa has procedendum, uti circa facta, adeoque si censetur de his factis publicè constare, posse propalari, uti alia quæ habent præcise facti publicitatem: qualis plerumque non deest in hujusmodi; cum interrogationes & confessiones fiant sæpe coram omnibus, nec ordinariè possunt moraliter latere, quæ sic jure aguntur. Ideoque *Lessius c. 11. dub. 13.* & alii de his, uti de ceteris, publicis per sententiam aut factis, sine discrimine loquuntur.

60. Quid si anticipetur paululum divulgatio iustitiam.

Quòd si quoque moraliter constet, sententiam condemnatoriam paulò post ferendam, brevis anticipatio divulgationis non censetur graviter mala, uti nec graviter præjudicativa; prout idem *Lugo censet n. 79.* & rursum *n. 90.* referens *Molina, Lessius,* & alios communiter sic sentire, sive instet evulgatio per sententiam, sive per famam, sive alio modo: nisi fortè ex illa anticipatione sequerentur interim gravia damna extrinseca, v. g. in divitiis, officiis &c. quæ proinde forent compensanda ab eo, qui sic anticipat, uti credit idem *Lugo sup.* Atque ita interdum fit de expresso vel præsumpto proximi consensu, ut etiam fallum aliquod crimen de ipso ad lepam tertii deceptionem mox tollendam dicatur citra gravem culpam, dum scilicet abest periculum omne remanere prava opinionis alteriusve mali. Sic etiam nonnulli explicant factum Christi prædicantis certò & proxime instans Petri & Judæ peccatum. Verùm Christus habebat famam alicujus dominium: nec deerat illi causa gravissima, quòd scilicet constaret discipulis ipsius Christi divinitas, præscientia, & spontanea passio.

61. Sententia limitatè publicam non tribuit facultatem ulterius divulgandi.

Dixi notanter per sententiam publicam: quòdque enim condemnatio & punitio non egreditur certos limites, etiam ex voluntate judicis aut penitentis; prout fit in familia, collegio, Religione. Unde crimen v. g. Religiosi etiam condemnati, qui non ejcitur ab Ordine, propalatur extra Religionem; si extra illam non fit alià vià publicum, est contra justitiam; ut notarunt *Molina sup. disp. 33. n. 7. Lugo sup. n. 73.* & alii.

62. Publicitas

Secundò publicitas absoluta facti etiam excusat divulgantem alterius crimen pu-

blicum, juxta receptam Doctorum sententiam. Nam taliter criminis amittit jus ad famam; utpote fundatum aliàs in occultatione, jam cessante. Quin immo videtur ipse suam famam prodegisse, juriq; ad illam cessasse, in talibus circumstantiis crimen perpetrando. Idemque confirmat communis hominum apprehensio, quorum nemo censet se inique agere, referendo facta publica, aut etiam ad alia loca scribendo. Unde in novis publicis imprimuntur, & ubique divulgantur quævis & ubivis facta publica. Idemque faciunt Historici à nemine propterea improbi. Quare sine injuria juxta receptam Doctorum sententiam contra Nonnullos, refertur crimen publicum alicui personæ ibidem id ignorant, etsi fortè numquam postea didicisset, eò quòd v. g. sit ab hominum consortio penitus se nota. Quæ utique habet fas discendi & audiendi quæ sunt publica. Idemque censent de extraneis ad locum adventantibus.

absoluta facti qui excuset.

Notant tamen varii Doctores (estque indubiè saltem saluberrimum consilium) abstinendum esse à relatione criminum alicubi publicorum in locis remotioribus, ad quæ facile non esset notitia perventura defectu commerciorum; quasi id foret saltem contra charitatem, si delinquens ibi sit, & putetur mansurus bonæ famæ (quæ est utique divisibilis) immo (ut Nonnulli addunt) etiam contra justitiam. Quòd tamen plures negant; ob absolutam carentiam juris ad famam. De quo vide *Lugo d. 14. sect. 6.* fusè excusantem hujusmodi narrationes, ubi vult fieri.

63. Publicitas secundum quid v. g. in Collegio non excusat.

Aliud est de crimine publico secundum quid & limitatè, v. g. in Monasterio vel Collegio: nam ibi publicum non potest etiam extraneis ad monasterium v. g. accedentibus referri (ut tamen possunt referri extraneis Lovanium v. g. accedentibus, quæ sunt ibi publica) nam communitas ista, veluti quædam persona ficta, retinere censetur notitiam istam tanquam propriè dictam secretam respectu aliorum. Sicut etiam Senatus potest habere quædam inter Senatores publica, respectu aliorum secreta.

64. Quid si infamis bonam vitam oblitaverit.

Quòd si antea infamis, postea bene vivendo famam bonam recuperaverit, censent Doctores plurimi, non posse crimen præteritum revelari, etiam sine injuria: etsi *Lessius* & alii dicant solum repugnare charitati. Ratio assignatur: quòd pot hoc non tantum destruat fama vetus, sed & præsens, quam de jure præstat, eaq; velut inutilis reddatur. Secus fortè videri posset, si fama noviter acquisita posse relinqui intacta; vel si crimen necdum esset obliteratum. Alioquin supposita perfectà oblivione, censet omnino *Lugo sup. n. 83.* crimen rursum redire ad pristinum statum occultum; veluti si Deus illius memoriam è cordibus hominum

minum miraculosè abstulisse; quo casu propalans, videretur injustè agere. Excipit tamen crimen publicum per sententiam, etià quoad ipsam personam (scilicet si persona v.g. larvata esset punita publice) eò quòd facultas divulgandi per judicem semel concessa adhuc irrevocata maneat.

65. *An factum injussum ulterius citra injuriam spargatur.*
 Petes I. An si crimen proximi per injuriam factum sit publicum, possit ulterius spargi citra injuriam? Resp. Si falsum sit crimen, indubiè non posse, sed quemvis teneri ad restitutionem, cum jus innocentis ad suam famam maneat integrum quòd omnes & singulos. Si verum sit crimen, adhuc non posse citra injuriam alterius spargi, censent *Petrus Navarra* & alii, eò quòd videatur primà injuriolà infamationis consimilis propagatio & continuatio. At rectius *Lessius c. 11. dub. 13. Lugo d. 14. sect. 5.* & plures alii contrahunt, eò quòd supposità publicatione quacumque cesset jus ad famam, utpote seposità innocentia fundatum in eo, quòd crimen sit occultum: quo titulo cessante procedit jus aliorum discendi publicam veritatem, & statum seu qualitatem alterius, ne accipiantur, & ut sciant, qui se cum eo gerere debeant. In praxi saltem non solet ad distinctionem istam attendi, sed solum an sit publicum; immo quâ ratione publicatum sit, plerumque posteriores divulgatores ignorant.

66. *An infamis de uno crimine possit infamari de alio.*
 Petes II. An infamis in una materia possit ulterius infamari in aliis? Resp. I. citra gravem culpam posse infamatum de crimine principali ulterius de minus principali, vel de crimine ordinariè annexo infamari, v. g. dicendo de ebrioso, quòd fuerit rixatus cum uxore, quòd sit incurius circa familiam &c. quia non censetur nova aliqua infamia irrogari. Attendendum tamen an tale crimen ita sit conexum, ut non censetur notabiliter infamiam augere. Ita *Lessius sup. dub. 14. Malderus Tr. 7. c. 1. dub. 7.* & alii.

Resp. II. Infamatum de uno crimine infamare de aliis non connexis, est non solum contra charitatem, sed etiam contra justitiam. Ita communiter Doctores. Ratio est: quia fama non est quid simplex, sed constat pluribus velut partibus diversæ rationis, quarum una sine alia retineri potest. Unde si auferat jus ad famam in uno genere virtutis, non ideo amisit in alio. Si quis tamen foret tam scelestus & infamis, ut appareat eum esse vacuum omni timore Dei & honestate, non videretur grave talem infamare de aliquo crimine, saltem inferiori; talis enim velut per omnem virtutis materiam amisit famam suam, ideoque ex relatu alicujus inferioris criminis vix censetur ejus infamia augeri.

QUÆSTIO VI.

De Restitutione Famæ.

67. *Obligatio restituendi famam.*
 CERTUM est etiam in bonis famæ locum habere per se loquendo dictum *Augustini, Epist. 54. Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Et patet ex apertis principiis justitiæ commutativæ, quæ exigit, ut qui quæ ad æqualitatem habeat, quod sibi injustè ablatum est. Immo non est improbabile aliquid judicio prudentis debere specialiter restitui pro eo, quòd alter tanto tempore caruerit odore bonæ famæ, & subjacuerit factori infamæ; eò quòd videatur damnum hoc æstimabile, nec satis per restitutionem famæ compenlatum. Communis tamen sententia & praxis hanc obligationem non agnoscit, neque videtur infamati hujusmodi compensationem exigere. Videri potest *Molina Tr. 4. d. 42. Lessius c. 11. dub. 17. Lugo d. 15. sect. 2.*

68. *Et damnum infamationis non infamans compensatur.*
 Neque sola damna famæ, sed etiam alia damna interdum falsam infamationem, adeoque actionem iniquam consequentia sunt integrè reparanda, juxta Doctores communiter. Non quidem quanti officium v.g. vel beneficium jam obtentum valeret (nisi quis fortè obtento ideo privatus fuisset) sed quanti valebat spes obtinendi. Idemque eadem de causa Doctores passim censent, & verius putat *Lessius c. 11. dub. 19.* de injusta patefactione criminis veri (quod tamen non reddat ipsum officio indignum seu inidoneum) nam qui dat causam damni, damnum ipsum dedisse videtur: et si *Soto* apud *Lessium sup.* (qui putat non improbabile) censet solum partem compenlandam arbitrio boni viri, eò quòd damnum carentiæ officii non tam proveniat à manifestatione, quàm ab ipso crimine. Vefam manifestans moraliter est causa, cur hic & nunc ratione criminis consequantur damna; cum aliokin crimen occultum sit, quasi non esset.

69. *Obligatio infamati an afficiat heredem.*
 Obligatio porrò restituendi famam (soccus est de damnis realibus, si quæ consecuta sint) veluti merè personalis instar obligationis voti, non afficit heredes; qui similiter non tenentur reparare honorem alterius à defuncto læsum. Ad heredes enim solum transeunt jura & bona externa, solaque debita in illis. Unde etiã si ipse heres defunctum infamasset, teneatur non obstante beneficio, vel jure successione famam reparare: neque possunt heredes super jure defuncti ad famam transigere. Quamvis sicut actionem injuriarum à defuncto ceptam possint prosequi, aut etiam inchoare, sic possit infamam ad redimendam vexam cum ipsis transigere dato pretio pro defiscentia ab actione in foro externo. Si autem heredes ex infamatione defuncti etiam foret injustè passi in sua fama, eatenus his quo-